

Bijbel en Film

Werkwinkel op de Dag van de Godsdienstleerkrachten – Torhout 16.02.05

Koen Dekorte

1. Situering

- in de cultuur: miskennis van het beeld in een beeldcultuur (de paradox)
- in de godsdienst: dubbelzinnige houding
- in het onderwijs
 - recent onderzoek Canon Cultuurcel
 - onontgonnen terrein voor de belangrijke, spirituele filmkunstwerken

2. Visie op film

- Film als kunstvorm tgo film als entertainment
- Filmtaal moet aangeleerd worden: het beeld suggereert echter - door zijn directheid - onmiddellijke toegang.
- Beeld: vorm en inhoud niet te scheiden
 - *'de ziel van de woorden zit in hun materialiteit'* (L.Wittgenstein)
 - de boodschap ?
 - anti-catechismusdenken
 - antigif voor fundamentalisme en moralisme
- Beeld als vindplaats van waarheid
 - geen illustratie van een theorie
 - 'beeldend denken' (S.De Bleeckere)
- Beeld en woord: geen concurrenten

3. Pedagogische knelpunten en mogelijkheden

- te moeilijk ? niet toegankelijk ? niet op niveau leerlingen ?
 - inwijding
 - fascinatie en distantie: manipulatie of vrijheid
 - uitgestelde herkenning
- houding
 - vertrouwen en loslaten
 - kwaliteit herkennen ?
- informatie en bijscholing voor jezelf als leraar
 - gebeten om te weten ?
 - zelf op zoek gaan: ook een persoonlijk proces van inwijding
- concreet
 - het fragment/de film inleiden
 - informatie
 - houding

- aandachtspunten
- bekijken fragment/film
 - respect voor het kunstwerk
 - goede kijkomstandigheden
- het filmgesprek
 - patho-etho-logie (G.Van Coillie)
 - de ervaring van het samen kijken
 - de ervaring van het samen bespreken
 - de film kapot praten ?
 - eigen denken verhelderen
 - we zien andere zaken
 - betrouwbare gidsen nodig
 - bevrijdend spreken

4. Film en bijbel

Noot vooraf. Films over:

- waarden (vriendschap, solidariteit, respect, verdraagzaamheid)
 - maatschappelijke & ethische thema's (drugs, euthanasie, migratie, politiek, doodstraf,...)
 - spiritualiteit: over de grondinspiratie, het onzichtbare en de zinvraag (genade, verrijzenis, offer, (christus)figuren, verhalen, beelden, de tuin, de tafel, ...)
- a. de historische bijbelfilm: informatief én gevaarlijk ?
- reeks KRO-NCRV
 - Prince of Egypt (animatiefilm)
 - ? Passion of the christ (M.Gibson)
 - ? Last temptation of christ (M.Scorsese)
- b. de "creatieve" bijbelfilm: actualiseren van bijbelse verhalen en thema's
- Decaloog-reeks (K.Kieslowski)
 - de Jezusfiguur:
 - i. Jésus de Montréal (D.Arcand)
 - ii. Book of Life (H.Hartley)
 - iii. L'humanité (B.Dumon)
 - iv. Breaking the waves (L. Von Trier, 1996): figuur van Bess
 - v. ...
 - Samaritan Girl (Zuid-Korea, 2004,K.Kim Duk)
 - ...
- c. de spirituele film met wortels in het bijbels geloofsverhaal
- geïncarneerde spiritualiteit, spiritualiteit van de aarde, spiritualiteit van beneden (A.Grün), *le sacré se terre* (B.Dumont)
 - bijbels mensbeeld (de weg, mens-in-wording, tragiek, goed én kwaad, ...)
 - het actualiseren/openbreken van bijbelse thema's (gerechtigheid,...) en figuren
 - zuiver beeldend en krachtige associaties
 - bijbelse codes/leessleutels ook in hedendaagse film: naamgeving, getallen, plaatsen, sociografie, ...
- i. Andrei Roeblev (A.Tarkovski)
 - ii. Le fils (België, 2002, L. & JP. Dardenne)
 - iii. L'Humanité (Frankrijk, 1999, B.Dumont)
 - iv. ...

vb. "thuiskomen bij de vader"

- Verloren zoon, Rembrandt
- Slotsequens Solaris, A.Tarkovski
- Slotsequens Father and Daughter, M.Dudok de Wit

vb. "verrijzenis"

- Slotsequens Manneken Pis, F.Van Passel, 1995, B

vb. "bekering, roeping"

- Diarios de Motocicleta, W. Sales, 2004, UK-VS-FR
 - het oversteken van de rivier bij de melaatsen

d. "thema"-film

- Left luggage (jodendom)
- Balance – kortfilm (hedendaags levensgevoel)
- Charlotje – kortfilm (adoptie)
- Ae fond Kiss, Ken Loach (integratie)
- Secrets and Lies, Mike Leigh (waarheid)
- The Straight Story (verbondenheid)
- Osama (fundamentalisme)
- ENZ. - de lijst is oneindig

vb. Pay it forward. (= voorbeeld van een klassieke, "Amerikaanse" film)

- verkrijgbaar in de videotheek
- beginsequens tonen (7 ')
 - een nieuwe leraar maakt kennis met zijn klas
 - geeft een opdracht: "Think of an idea to change the world and put it into ACTION".

4. Vertoonde filmfragmenten

- Andrei Roeblev (Andrei Tarkovski, Rusland, 1966, 175')
 - fragment uit het laatste oordeel
 - de proloog.
 - beschikbaar op dvd en video
- Father and daughter (Michael Dudok de Wit, GB NL, 2000, 8'30")
 - integraal.
 - beschikbaar op dvd en video bij de producent Willem Thijssen: cinete@online.be & 03/232.11.32
 - inhoud:
 - zuiver beeldend
 - twee thema's
 - filmpedagogische bronnen:
 - Menten, Father and Daughter. Interview met producent W.Thijssen, in Film en Televisie nr. 512
 - Buur, C. De kunst van het weglaten in: Ons Erfdeel nr. 4, 2001
 - De Bleeckere, S. Leren leven met beelden nr. 8, 2002
- Sancta Mortale (Ilse Somers, België, 1997, 15', vanaf 10 jaar)
 - integraal
 - beschikbaar op video bij sophimages 02/223.04.79, sophimages@skynet.be en producent Jan Roekens: 0477/59.30.04

- bronnen:
 - cinemagie 222, bespreking van S.De Bleeckere
- Book of Life (Hal Hartley, F-VS, 1998, 63')
 - beschikbaar op video
 - *'I had my doubts'*
 - besprekingen in collationes en cinemagie
- Manneken Pis (Frank Van Passel, België, 1995, 90')
 - Slotsequens als verrijzenisscène
- Decalooog 1 (Krzysztof Kieslowski, Polen, 1987-88, ca. 60')
 - Slotsequens.
 - Godsbeeld
- Dagboek van een dorpspastoor (Robert Bresson, 1950)
 - Fragment

Over het geheim of het mysterie van ons leven.

Een jonge, onervaren dorpsheer heeft in een gesprek een verbitterde gravin tot innerlijke rust gebracht. De jongeman heeft zonder het goed te beseffen gedaan wat niemand hem blijkbaar kon voordoen. De dochter van de gravin komt met vragen op bezoek bij de jonge priester.

"Het is een zoekgeraakt geheim. U zult het vinden en weer verliezen en anderen zullen het na u doorgeven."

- The Dead (John Huston)
 - slotsequens
- Het offer (Andrei Tarkovski, Zweden, 1986, 145')
 - Slotsequens: *'In den beginne was het woord pappa. Waarom?'*
 - beschikbaar op video

5. Filmpedagogische informatiebronnen

1. Filmmagie vzw

Filmmagie vzw (voorheen: Katholieke Filmliga) geeft het tijdschriftengeheel 'Cinemagie' en 'Film en Televisie' uit en vertegenwoordigt de christelijk geïnspireerde filmbeweging in Vlaanderen.

Cellebroerstraat 16, bus 2
 1000 Brussel
 tel. 02/546.08.20
 fax. 02/546.08.19
info@filmmagie.be
www.filmmagie.be

- Cinemagie
 Driemaandelijks filmstudietijdschrift. Publiceert vanuit een filmpedagogisch blikveld zowel uitgebreide als kortere filmanalyses. Ieder nummer werkt een filmpedagogische tip uit.

- **Film en Televisie.**

Het grootste Vlaamse maandblad voor film, biedt de lezer deskundige en niet-commercieel beïnvloede informatie over de voornaamste nieuwe films, interviews, verslagen van de belangrijkste filmfestivals en overzichtsartikels over cineasten en acteurs.

Proefnummers van beide tijdschriften kunnen op het hierboven vermelde adres worden aangevraagd.

Tip. De aanwezigheid van beide nummers in de schoolbib draagt bij tot een filmklimaat voor leraars en leerlingen. (dubbelabonnement kost 55 euro)

- **Filmmagie Educatief.**

Pedagogische cel binnen Filmmagie vzw. Zet een netwerk op van filmpedagogen die in de scholen de inleiding en bespreking van een film mee helpen verzorgen. Ontwikkelt een visie op film en onderwijs. Organiseert bijscholingen.

- **Docip (Documentatiedienst voor Cinematografische Pers)**

Daar kan je terecht voor informatie: filmdossiers, filmbesprekingen en/of interviews in kranten en tijdschriften. Dit unieke en grootste filmarchief van Vlaanderen beschikt over ruim 60.000 filmdossiers. Ook telefonisch kan je informatie opvragen. Gunstig tarief voor leerkrachten en scholieren. Lijst beschikbaar van zinvolle films per graad en thema's.

2. Mens(t)is vzw

organiseert:

- Dag van de religieuze film. Elke krokusmaandag in Hasselt. Alle info: www.menstis.be
- Zi(e)nmomenten. Jaarlijkse filmstudiedag rond een belangrijke film. In het najaar in Brugge. [ism De Andere Film]

3. Leren Leven met Beelden

- Brochure. Handleiding voor een filmpedagogische programmatie. Verschijnt jaarlijks. Te verkrijgen bij Filmmagie.

4. De Andere Film.

- Filmvertoning, veelal met inleiding. Elke donderdag (behalve vakanties) om 20.00u in het Aquariustheater, Potterierei 12, Brugge. www.anderefilm.be.tf
- Contact: Mieke Vandommele – Van den berghe. ☎ 050/79.03.30
- ook plaatselijke afdelingen van Filmmagie in De Panne, Roeselare, Koksijde en Veurne.

5. Waar video's/dvd's kopen ?

- o.a. Fnac
- www.moskwood.nl
- ...